

Algemene Bijdragen

PICEA OMORIKA

[174.755]

door

J. L. W. BLOKHUIS

Toen ik in 1931 het voorrecht kreeg een eigen houtvesterij te beheren, heb ik meteen plannen uitgevoerd voor de aanleg van een beperkt arboretum. Na het moeten loslaten van de alleen zaligmakende groveden als pionier voor de heidebebossing, kwam vanzelf het idee naar voren: er zullen misschien nog wel andere exoten zijn dan de Japanse lariks en de douglas, die met succes in Drente willen groeien.

In het Bosbouw Tijdschrift 20 (11) 1948 (321—322) heb ik de aanleg en de ontwikkeling van dit arboretum beschreven. Deze gegevens aanvullend kom ik tot de conclusie, dat de bijzonder gunstige groei is te vermelden van de *Tsuga heterophylla* (13 m), *Sequoia gigantea* (13 m). Dezelfde lengte hebben *Abies veitchii* en *Abies balsamea*, welke laatste echter snel achteruit gaat. Opvallend mooi is de *Picea omorika* (12 m). Een paar jaren later, omstreeks 1933, vroeg ik het oordeel van dr. J. Th. Oudemans, de vader van de huidige eigenaar van Schovenhorst, welke boomsoorten hij nog zou aanraden voor de bebossing. Hij raadde mij aan *Picea omorika*, een interessante naaldboom, een van de weinige die reeds in het tertiaire tijdvak bestond met tegen de droogte. De proefnemingen met *Tsuga heterophylla* zijn vooral door het aanschouwen van de geslaagde beplanting van het arboretum van Tervueren (België) gestimuleerd.

Proefnemingen.

In 1941 heb ik in verschillende boswachterijen en op verschillende gronden de omorika spar laten planten over een oppervlakte van $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ ha. Overal heeft deze spar zich uitstekend gedragen. Het meest opvallende en daarom het meest van belang om over deze boomsoorten te schrijven, is de proefneming in het Buinerveld van de boswachterij „Exloo”.

De fijnkorrelige zandgrond is daar diep gespuit. De grond is humusarm zonder sporen van keileem en een onbereikbare grondwaterspiegel (15 m). Wegens de fijnkorreligheid is deze grond een jaar met gele lupinen be-teeld (kunstmestgift 600 kg slakkenmeel en 200 kg kalizout 40% per ha) en daarna beplant met voor $\frac{1}{3}$ Jap. lariks, $\frac{2}{3}$ P. omorika, 1,5 x 1,5 m, gemengd met berk en els. Het grootste gedeelte van dit vak werd inplaats van met omorika met douglas beplant; eveneens $\frac{2}{3}$.

In 1958 was de lengte van de Jap. lariks 8 m en die van de douglas 7 m en omorika 7 m. De omorika stond evenwel stevig, goed gevuld en gezond, terwijl de douglas veel dunner en slapper was. Zonder bezwaar konden de Jap. lariks tussen de omorika worden verwijderd, terwijl daarentegen de douglas nog behoefte had aan bescherming door de lariks.

Hier is dus op betrekkelijk droge en armelijke grond de omorika tegen de douglas met glans opgewassen. Deze pluim moet worden vermeld, opdat de Nederlandse bosbouwers hun aanplant met de douglas niet nog meer overdrijven dan thans het geval is. Hier is een houtsoort, die nog wel andere mogelijkheden biedt. Per ha is in 1958 58 m³ Jap. lariks geoogst, terwijl de inhoud van de omorika 25 m³ bedraagt.

In de boswachterij „Sleenerzand” is ook de omorika met de Jap. lariks gemengd geplant, doch op vochthoudende gronden. Hier heeft de lariks het kronendak te veel doen sluiten, waardoor de omorika achter bleef. Hetzelfde was het geval bij de menging in de Emmerdennen. Hier zijn de lariksen sneller weggenomen en is de omorika reeds een sierlijke boom geworden.

17 j. *Picea omorika*, 7 m lang. Op de voorgrond Am. eik (singel) en Jap. lariks 8 m lang.

Een bezwaar mag worden genoemd, dat de omorika wel eens dubbele stammen heeft, maar overigens behoort deze soort tot de fraaie elegante bomen. Karakteristiek zijn de korte zijtakken en het vasthouden van de naalden, zelfs tot 10 jaren. Een bijzondere beschrijving kan achterwege blijven, omdat de boom als parkboom zeer bekend is.

Nadere gegevens.

De *P. omorika* komt uit Joegoslavië, uit de woeste bergstreken van ZW. Servië en Bosnië. Vroeger kwam hij veel meer voor dan nu, vooral in de bloeitijd van Venetië zou hij zijn uitgeroeid. Thans komt de boom nog spaarzaam voor op moeilijk bereikbare berghellingen met karstformatie, die vooral worden gekenmerkt door geringere vochtigheid. Tito heeft de

uitvoer van zaad verboden, opdat al het zaad voor de bebossing van het bergland zou kunnen worden gebruikt. De prijs was voor kort zeer hoog: f 700 per kg ¹⁾. In 1959 heeft de beplanting in het Buinerveld 14 hl kegels opgeleverd met 14 kg zaad.

In de Allg. Forstz. 14 (18) 1959 (346—347) wijst W. Koch op geslaagde proefnemingen in de Schwäbische Alb op zeer droge en moeilijk te bebossen droge kalkgronden. Op plaatsen waar de fijnspaar in 20 jaren niet hoger dan 2 m kon worden, groeide de omorika met loten van 50 cm per jaar. De ervaringen in het arboretum van Tervueren zijn ook uitermate gunstig. Hier moet de fijnspaar het tegen de omorika afleggen. Na 50 jaren is hij nog kerngezond, terwijl de fijnspaar reeds door vochtgebrek gaat kwijnen. De afmetingen van de groep omorika lopen van 0,38 cm omtrek en 15 m hoogte tot 1,41 m omtrek en 25 m hoogte. (Geografisch arboretum van Tervueren door U. G. Lienard, 1958). In het arboretum van Schovenhorst zijn de enkele exemplaren van 60 jaren ook gezond en lang.

In zijn gedenkboek van Schovenhorst schrijft dr. Th. C. Oudemans op blz. 232, dat onder de enkele honderden soorten en variëteiten coniferen, die in dit klimaat onder alle weersomstandigheden willen groeien, er hoogstens een 10-tal zijn, die waarde hebben uit bosbouwkundig oogpunt. De besten zouden dan zijn: *Pseudotsuga douglasii*, *Larix leptolepis*, *Pinus nigra corsicana* en *Abies grandis*. Hierop volgen *Pinus nigra austriaca*, *Larix decidua*, *Tsuga heterophylla*, *Thuja plicata*. Bij deze opsomming zou ik dus gerust kunnen voegen *Picea omorika*. Ten aanzien van Drente voeren we af Corsicaanse den en Europese lariks wegens zeer grote teleurstellingen.

De *Tsuga heterophylla* heeft in de droge zomer 1959 op droge plaatsen veel sterfte laten zien, dus deze soort eist evenals de Jap. lariks vochthoudende grond. De *Thuja plicata*, waaromtrent ook verschillende proefnemingen werden verricht is alleen op vruchtbare en vochtige grond met succes te telen. Een mooi voorbeeld is in het voormalig gemeentebosje onder Schoonoord te zien.

Ten slotte nog een enkel woord over de *P. orientalis*, die ook volgens dr. Oudemans geschikt is voor droge gronden. Enige ha heb ik laten planten in de boswachterij „Sleenerzand” in 1941. De groei was zo traag, dat ik de beplanting 12 jaar later heb laten aanvullen met Jap. lariks. Doch als antwoord hierop zijn de sparren aan het groeien gegaan. Mooie exemplaren in vak 1 van de boswachterij „Odoorn” geven mij aanleiding te adviseren om deze boomsoort meer te proberen.

¹⁾ In 1960 uit Duitsland f 300. Red.